

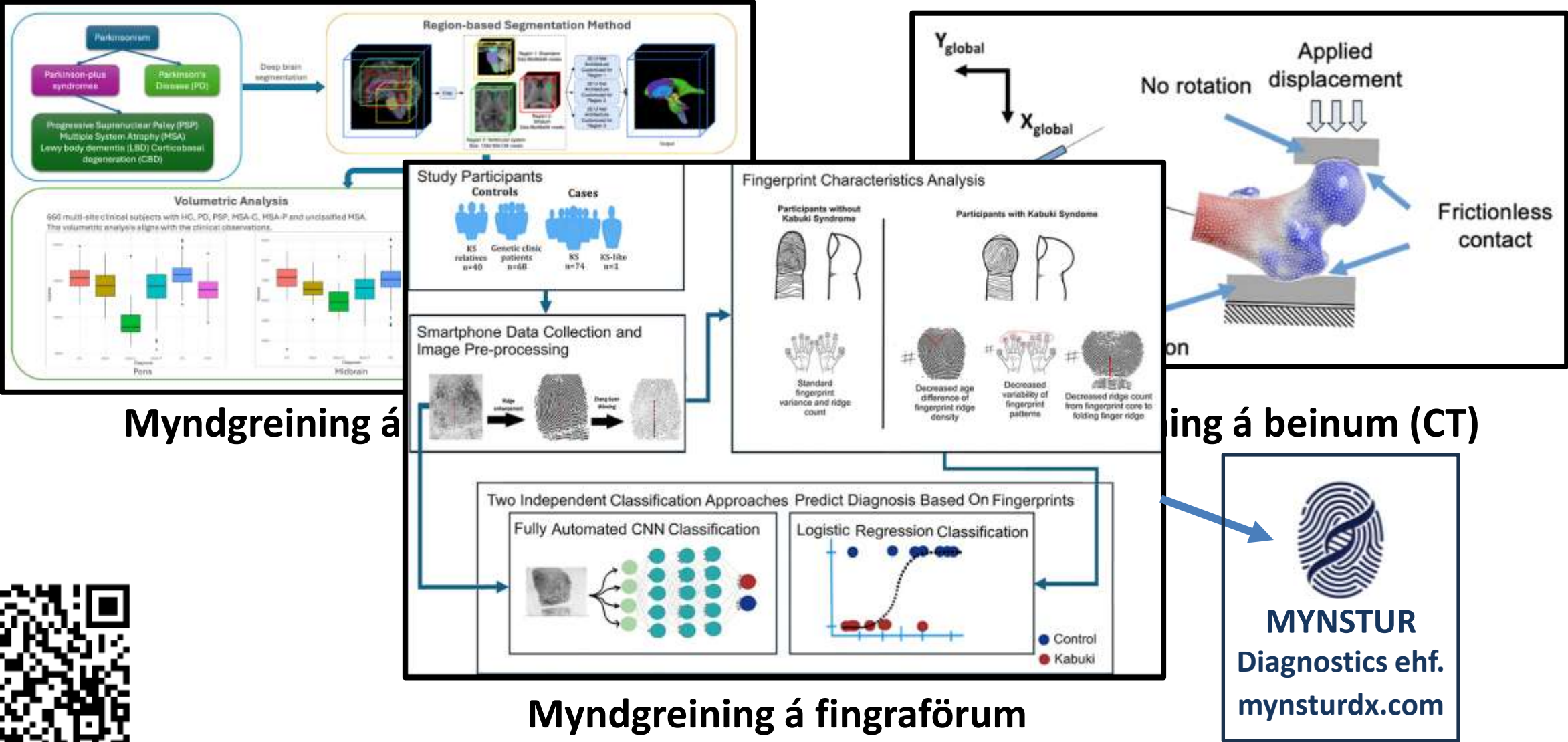
Þegar gervigreind rýnir í heilann

Lotta María Ellingsen, Ph.D.

Prófessor og deildarforseti Rafmagns- og tölvuverkfræðideildar
Háskóla Íslands

Ský – Gervigreind í verki
Reykjavík, 14. október, 2026

HILMIR – HI Laboratory of Medical Imaging Research

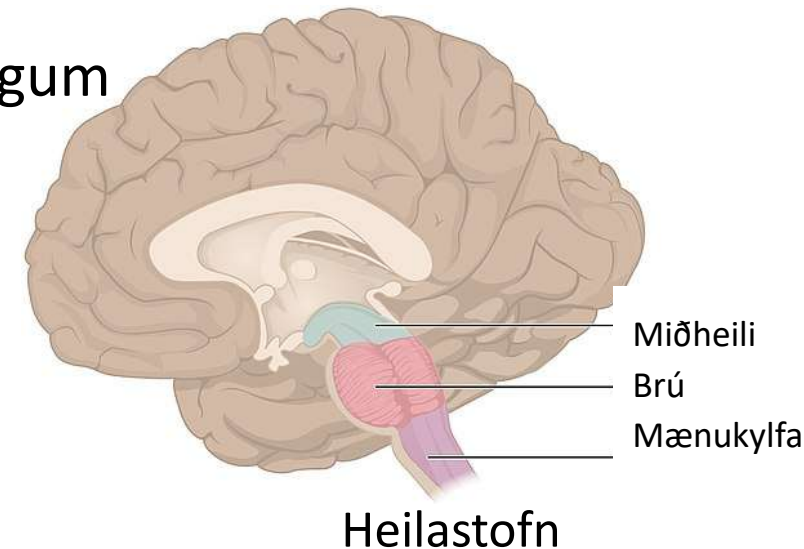

Segulómmynd af mannsheilanum

Klínísk áskorun: Svipuð einkenni en ólíkir sjúkdómar

- Parkinson-líkir sjúkdómar: t.d. PSP, MSA og DLB (heilabilun með Lewy bodies)
  - Hópur taugahrörnunarsjúkdóma sem líkjast Parkinson sjúkdómi í upphafi
  - Svipuð einkenni í upphafi en hraðari framvinda
  - Erfitt getur verið að greina á milli, sérstaklega á fyrstu stigum
- Rétt greining skiptir máli fyrir
  - Mat á horfum og ráðgjöf til sjúklinga
  - Umönnun sjúklinga
- Snemmgreining mikilvæg fyrir þróun meðferðar
  - Val á þátttakendum í klínískar rannsóknir
- PSP og MSA bera með sér einkennandi breytingar í heilanum

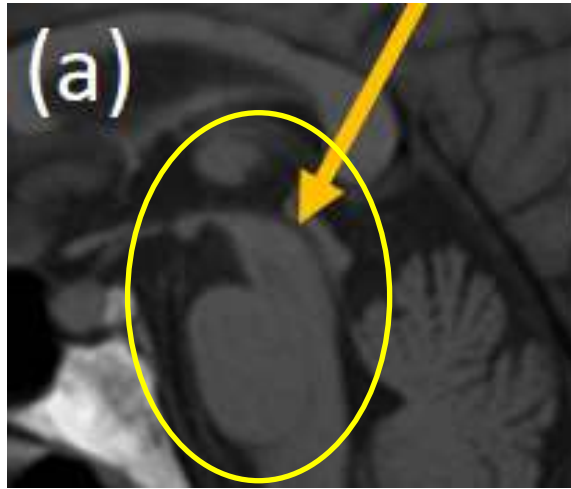
Mynd aðlöguð frá OpenStax
College, Connexions,
openstax.org

Getum við nýtt gervigreind til þess að greina þessar breytingar í segulómmyndum fyrr en hægt er í dag?

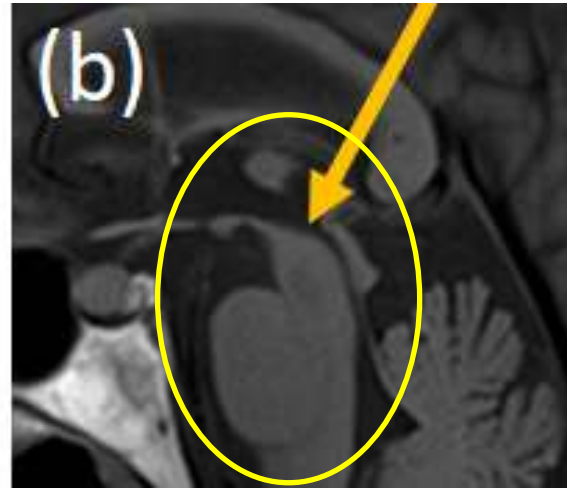
Hvaða upplýsingar leynast í myndunum?

PSP

(a) MRI frá 2007

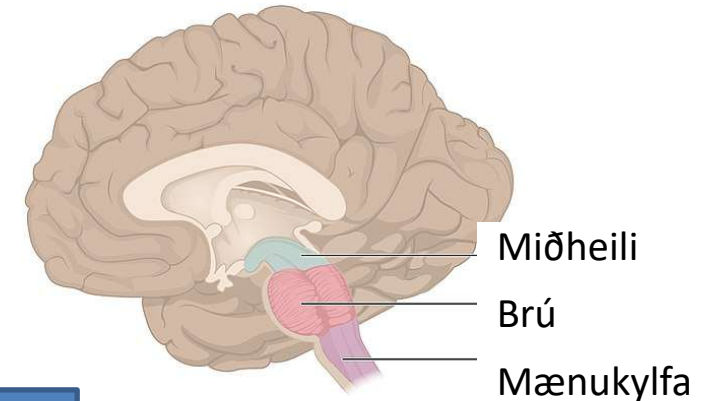
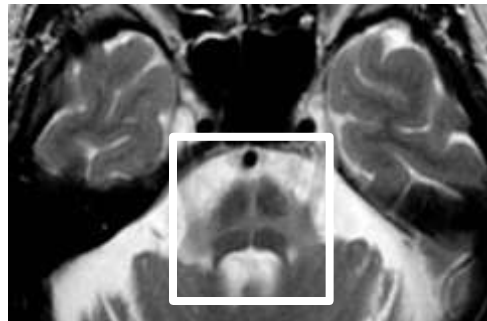
(b) MRI frá 2016

Myndir frá Dr. Löve

„Hummingbird-sign“
í heilastofni (PSP)

MSA

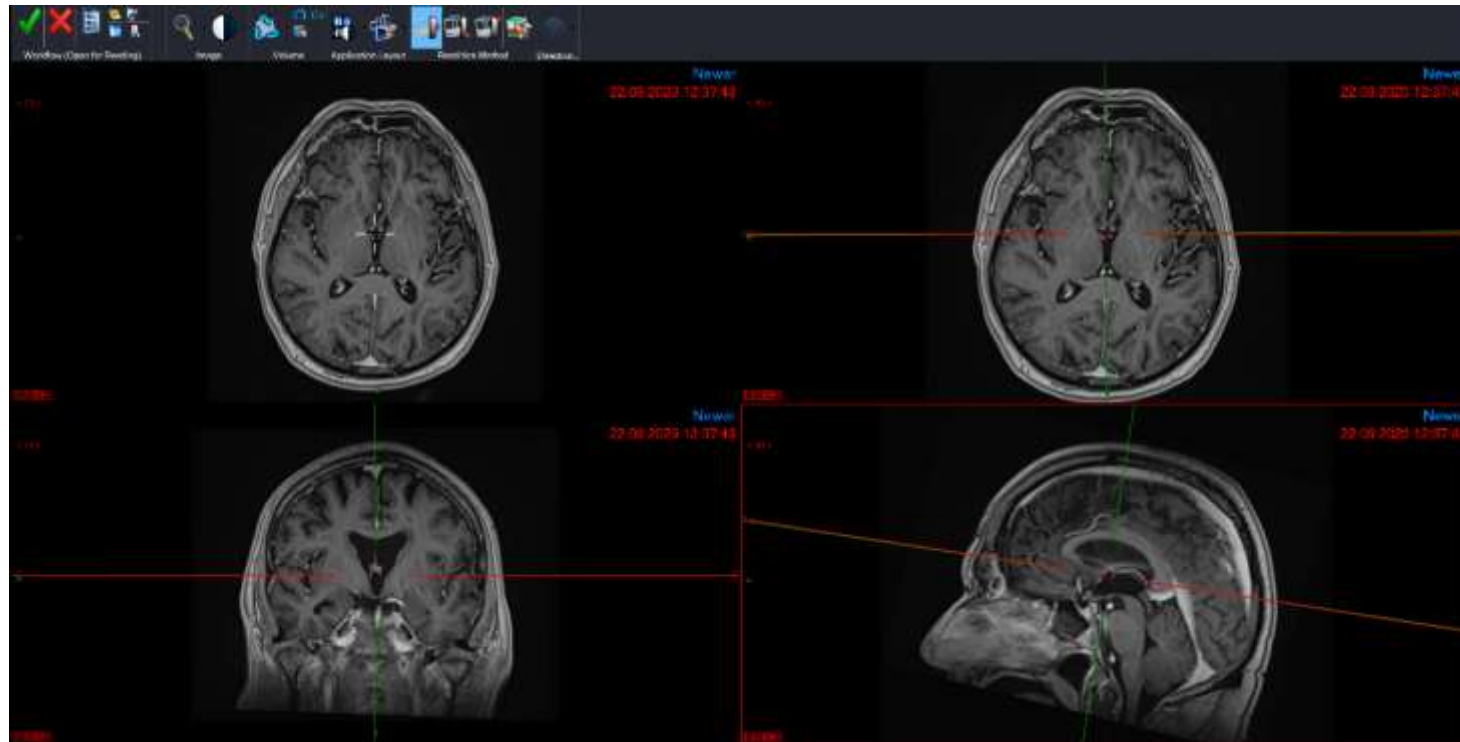

Getum við mælt þessar breytingar á
áreiðanlegan hátt út frá mynd?

Hvernig meta lækna þessar breytingar?

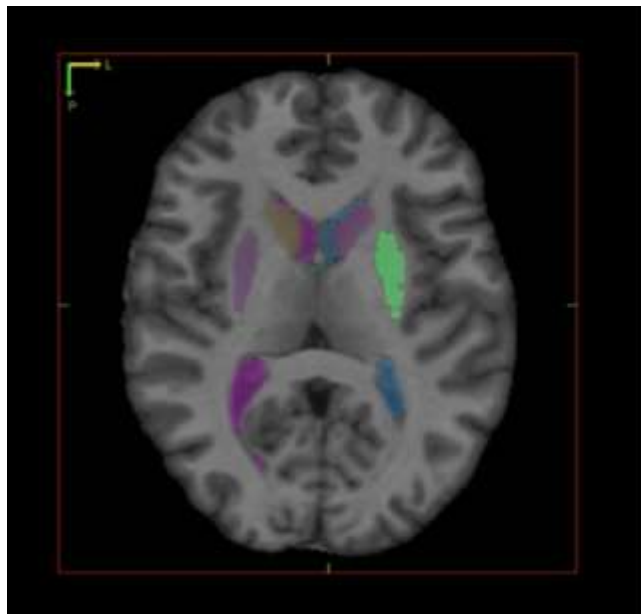
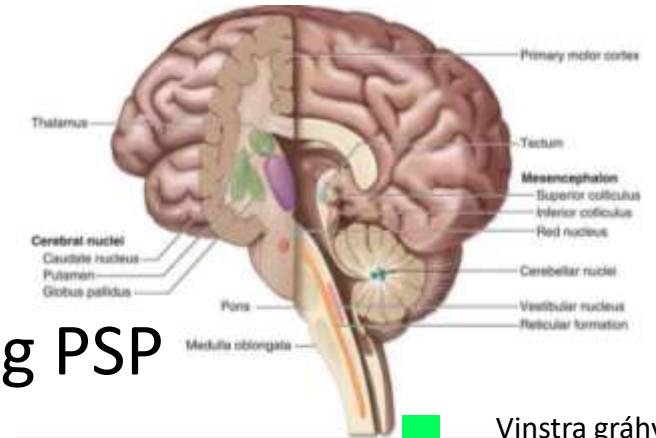
- Núverandi aðferð:
  - Sjónrænt mat eða tvívíðar mælingar

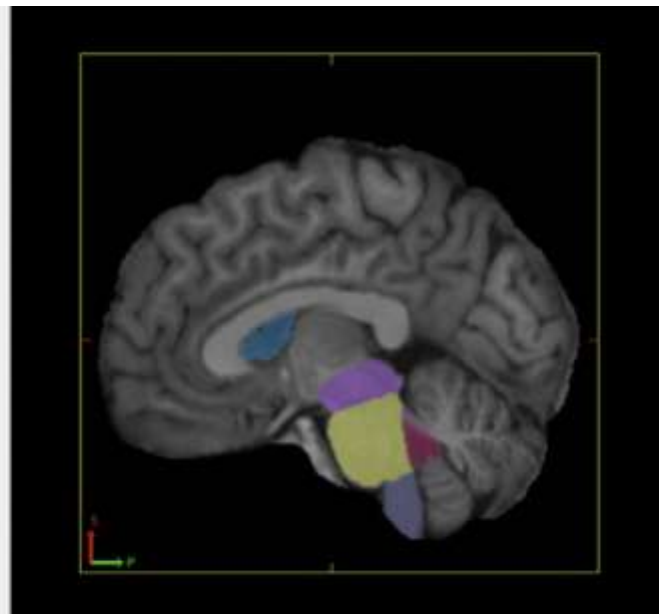
Röntgenlæknar skoða tvívíðar sneiðmyndir, sneið fyrir sneið (Philips Vue PACS Client)

Getum við gert þetta nákvæmar?

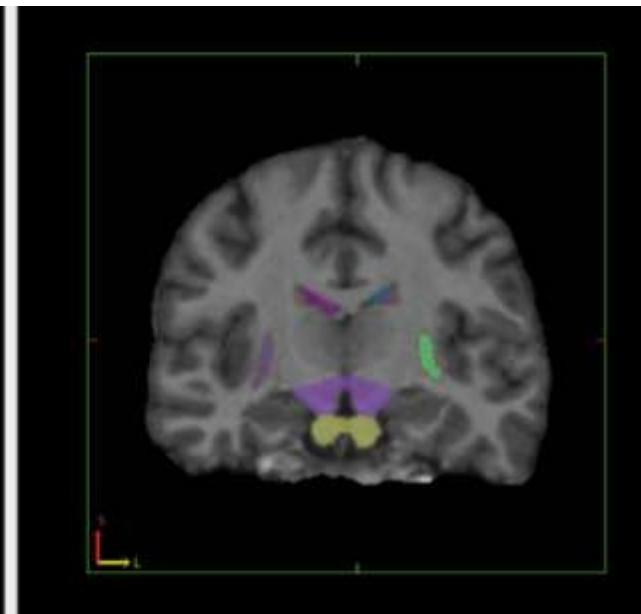
- Markmið okkar:
  - Merkja heilasvæði í þrívídd sjálfvirkt
  - Mæla rúmmál 12 heilasvæða sem tengjast MSA og PSP

Þversnið

Hliðarsnið

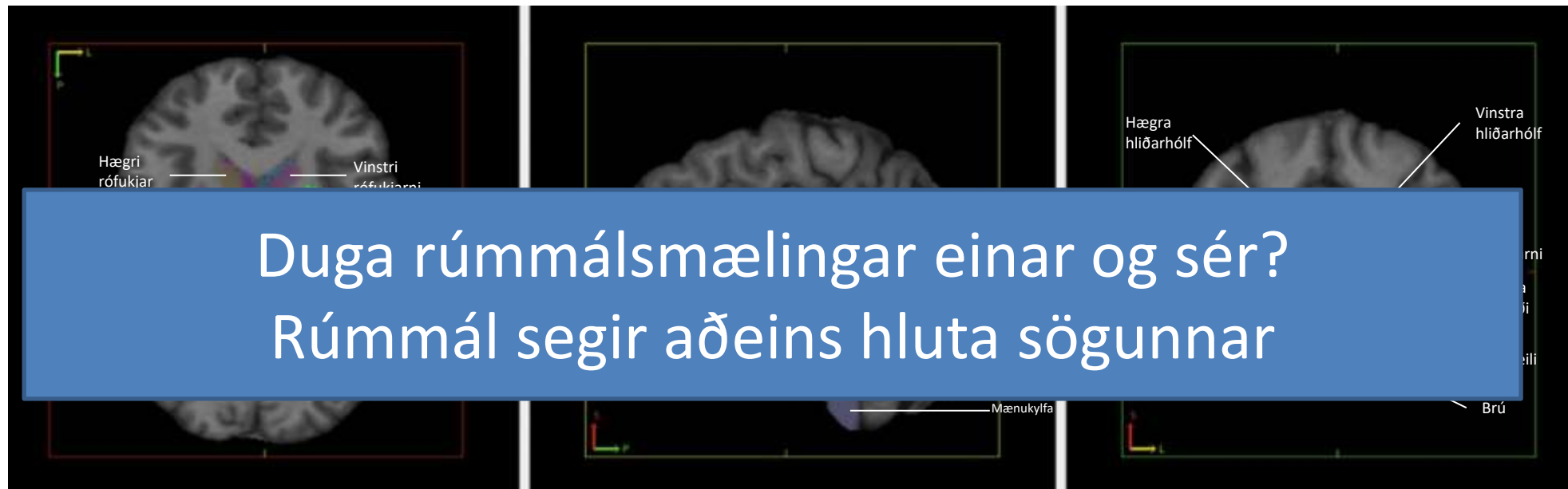

Framsnið

- Vinstra gráhyði
- Hægra gráhyði
- Vinstri rófukjarni
- Hægri rófukjarni
- Vinstra hliðarhólf
- Hægra hliðarhólf
- Þriðja heilahólf
- Fjórða heilahólf
- Miðheili
- Brú
- Mænukylfa
- SCP

Markmið 1: Hröð og nákvæm sjálfvirk merking heilasvæða í þrívídd

- 12 heilasvæði:
  - Hlutar heilastofns (4 svæði)
  - Heilahólf (4 svæði)
  - Gráhyði og rófukjarnar (hægri og vinstri, 4 svæði)

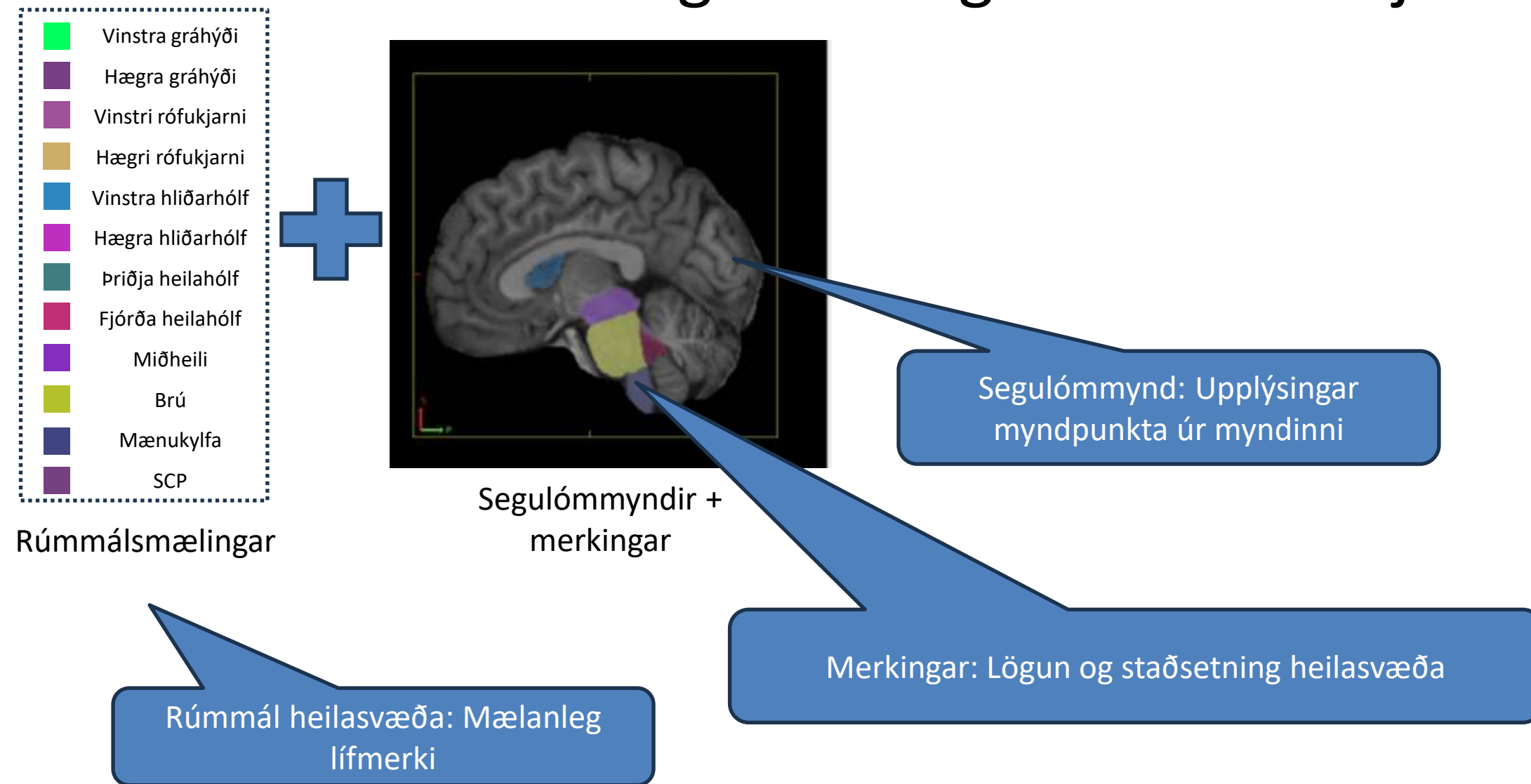

Þversnið

Hliðarsnið

Framsnið

Markmið 2: Nýta segulómmyndir, merkingar og rúmmálsmælingar til að greina á milli sjúkdóma

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

MS og PhD nemar
verkefnisins

Mengyu Li

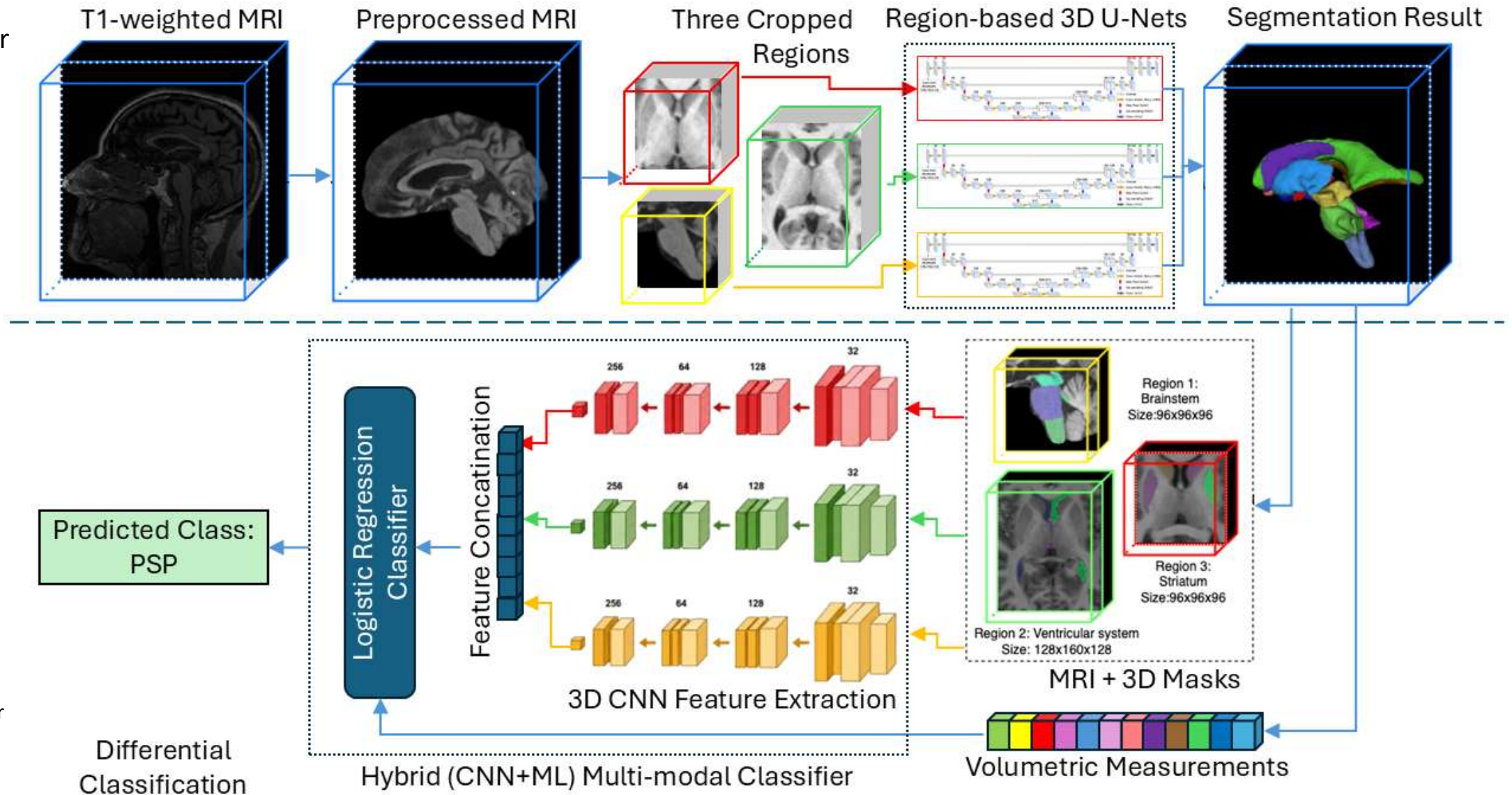
Magnús Magnússon

Hjalti Þrastarson

Ingibjörg Kristjánsdóttir

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

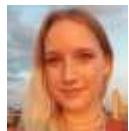
Mengyu Li

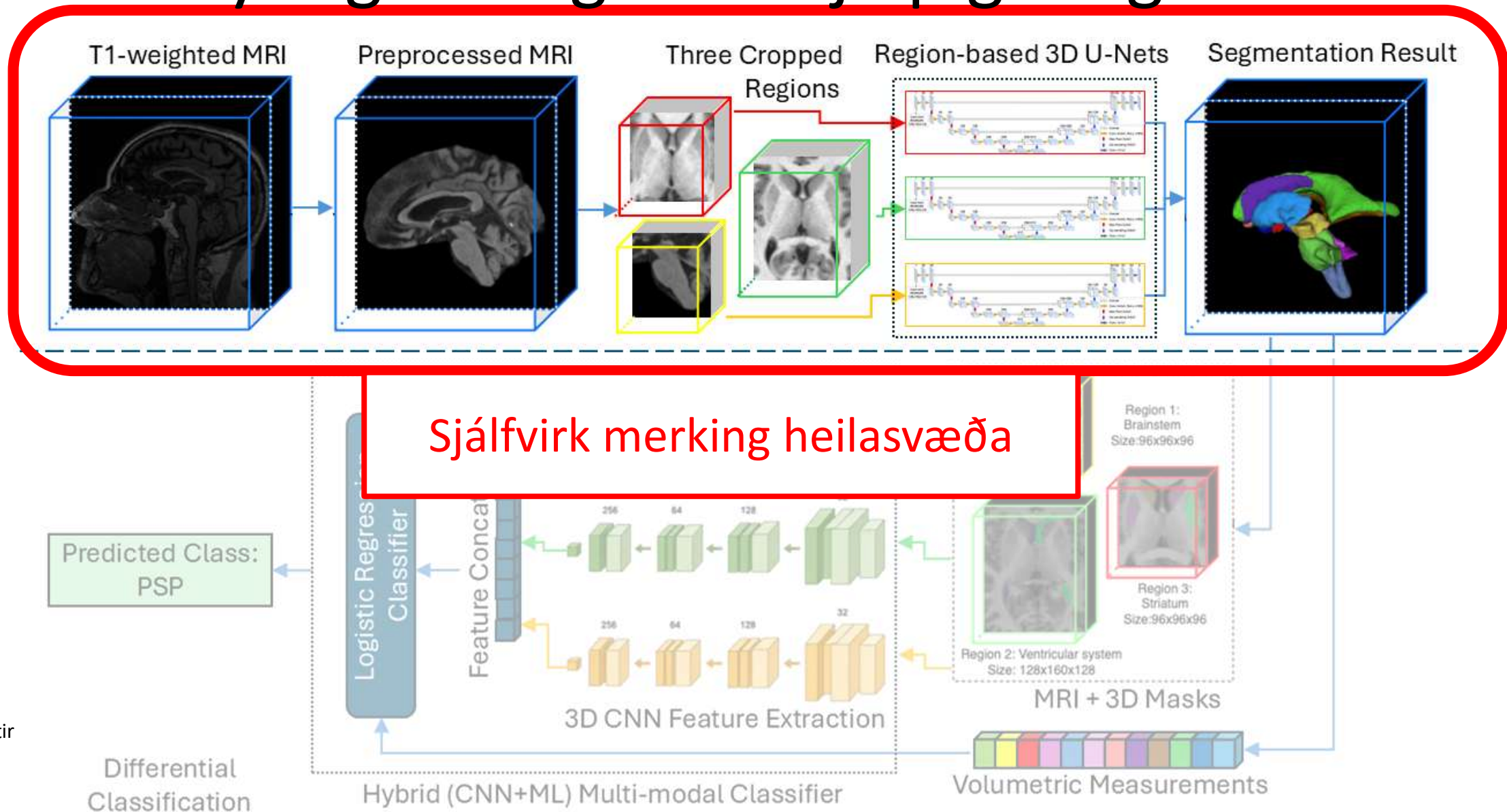
Magnús Magnússon

Hjalti Þrastarson

Ingibjörg Kristjánsdóttir

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

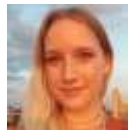
Mengyu Li

Magnús Magnússon

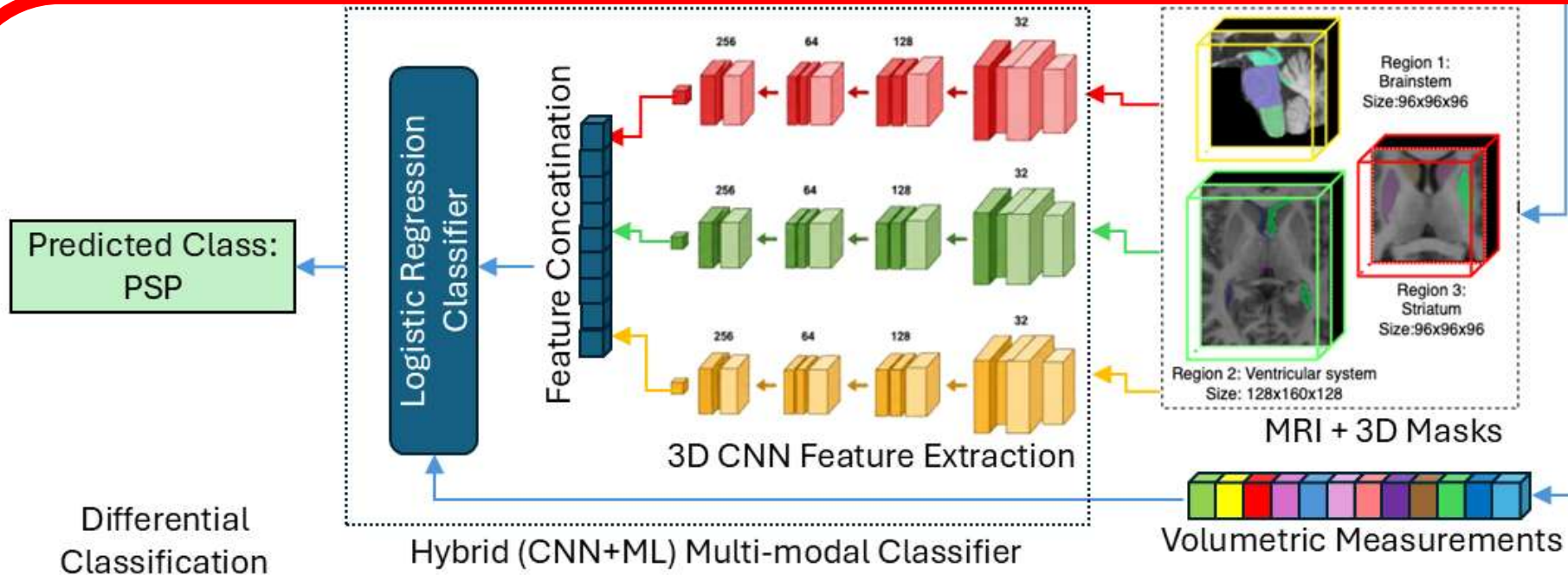
Hjalti Þrastarson

Ingibjörg Kristjánsdóttir

Sjálfvirk flokkun sjúkdóma

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

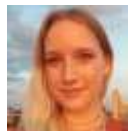
Mengyu Li

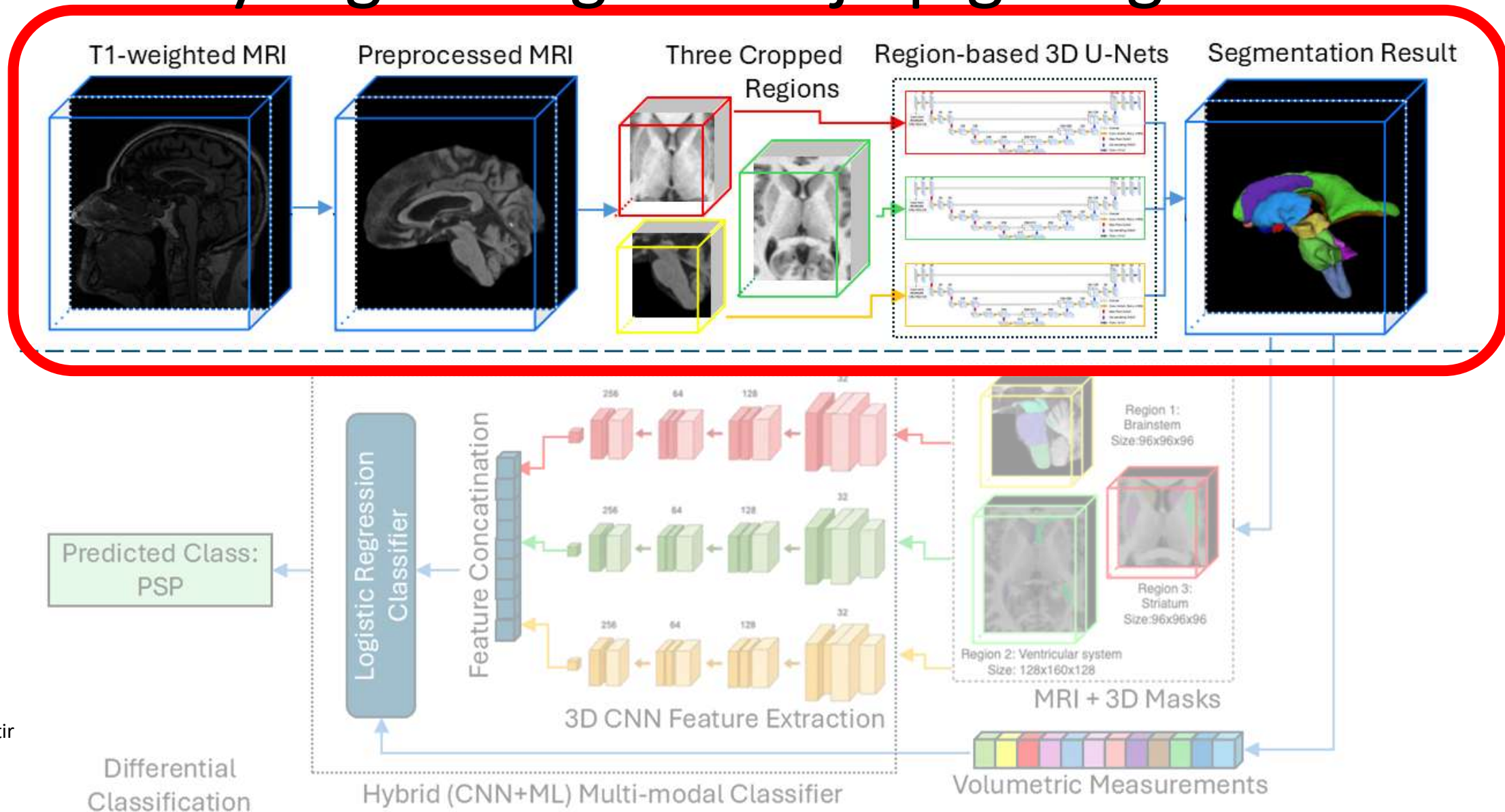
Magnús Magnússon

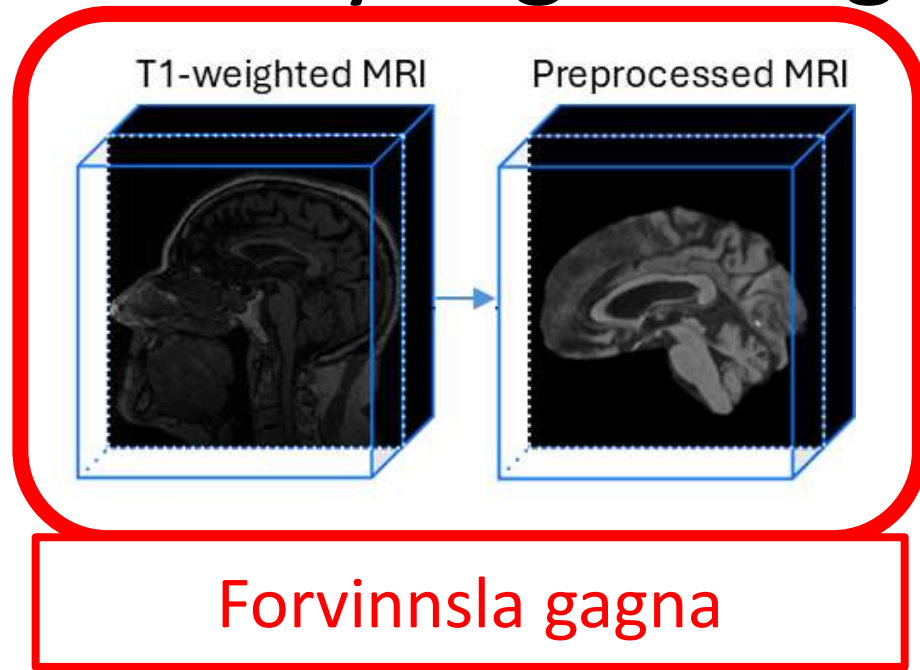
Hjalti Þrastarson

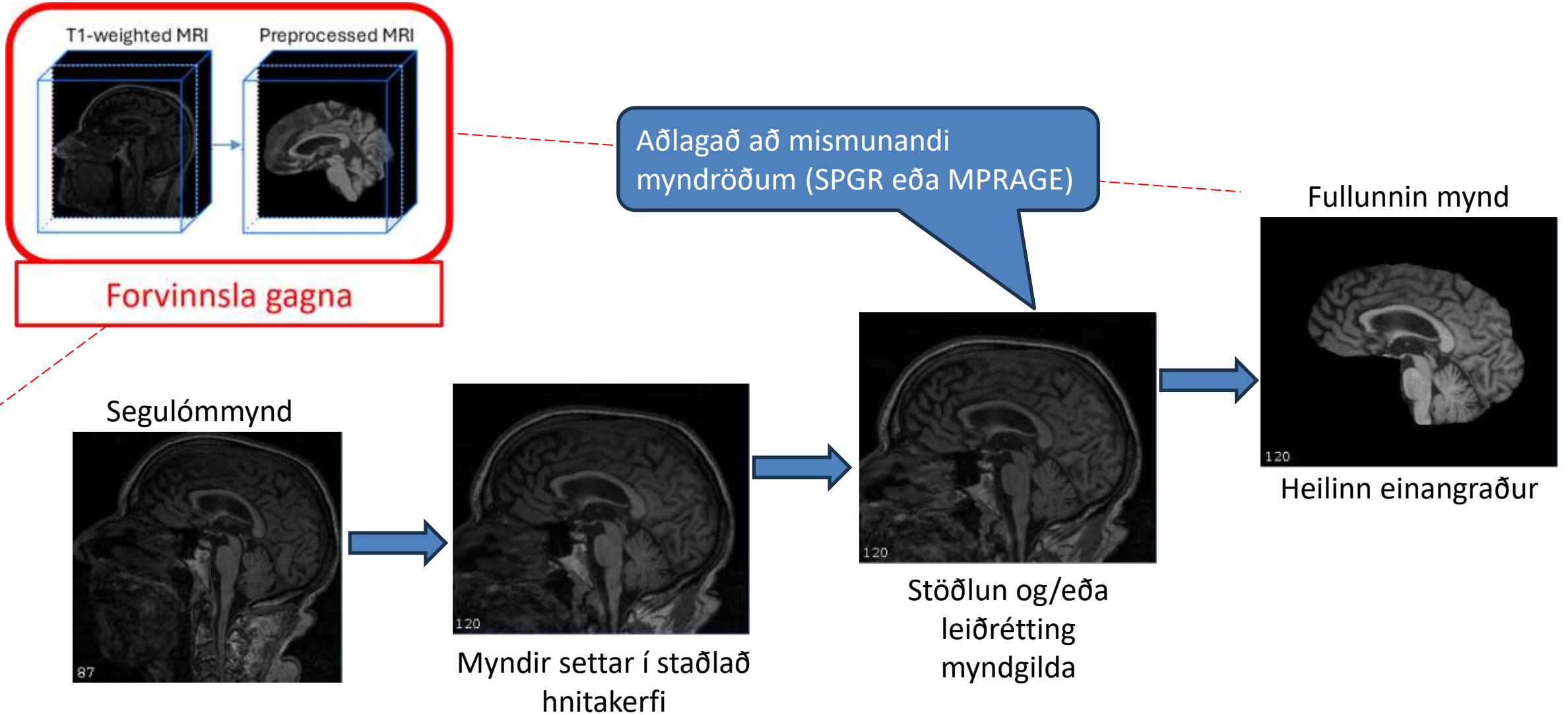
Ingibjörg Kristjánsdóttir

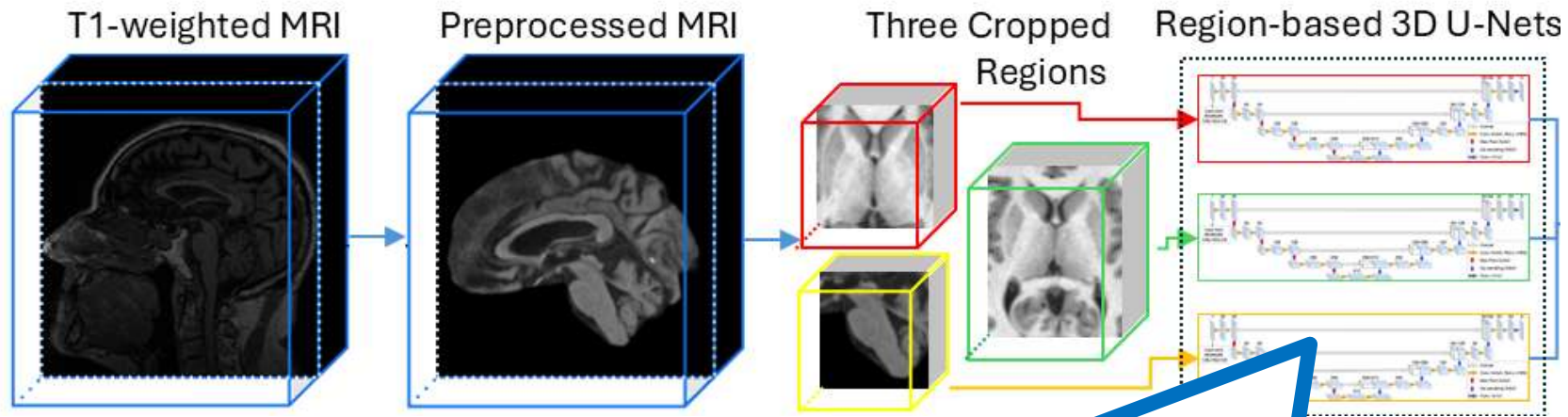
Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

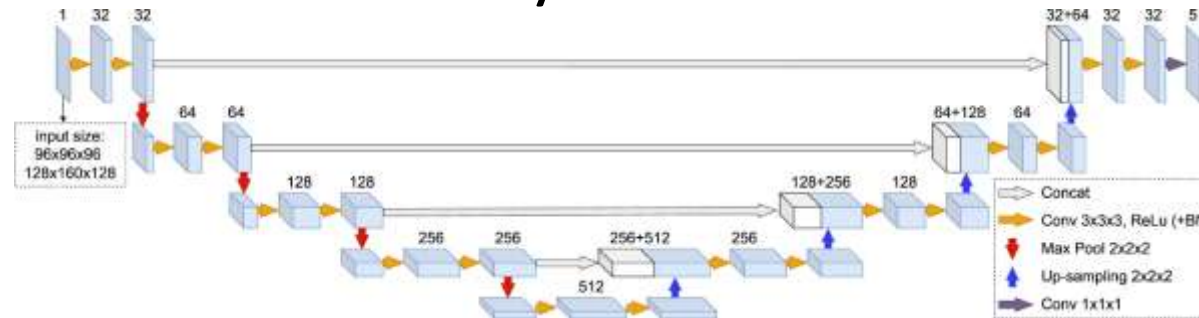
Góð forvinnsla mikilvæg fyrir greiningu á nýjum gögnum

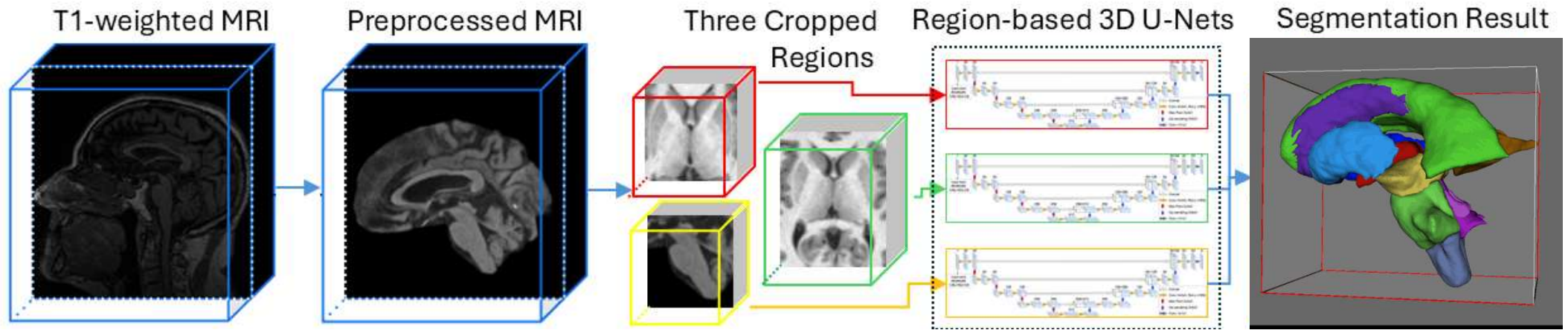
Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

Þrjú tauganet með 3D U-Net byggingu,
hvert sérhæft fyrir sitt heilasvæði

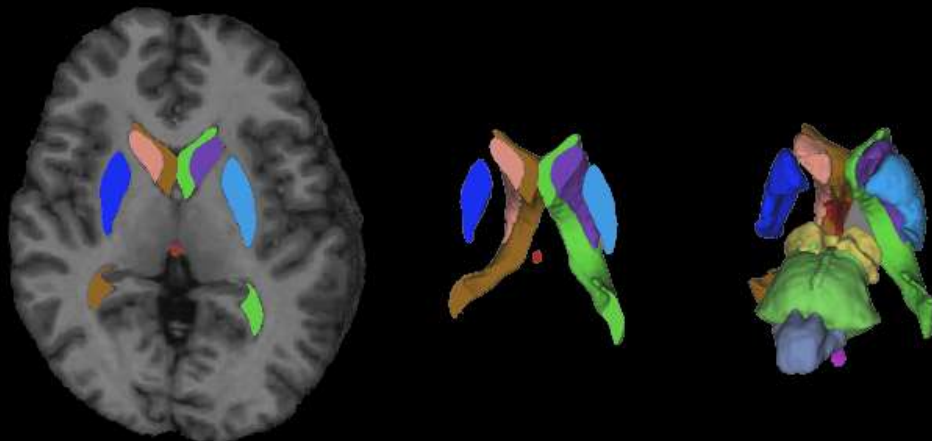

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

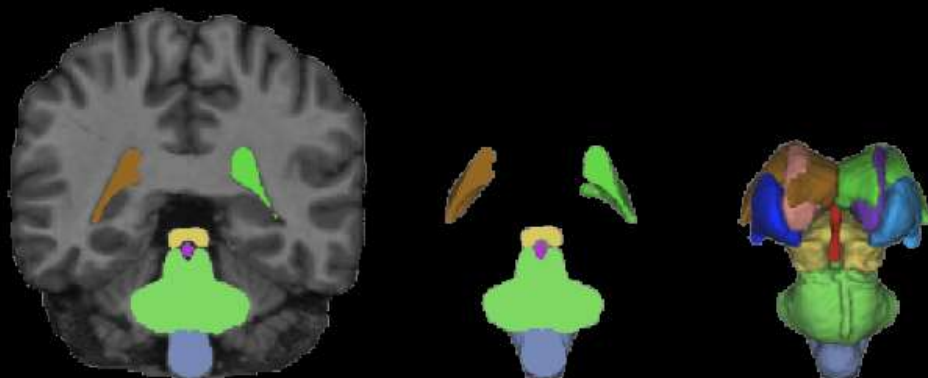

Rúmmálsmælingar

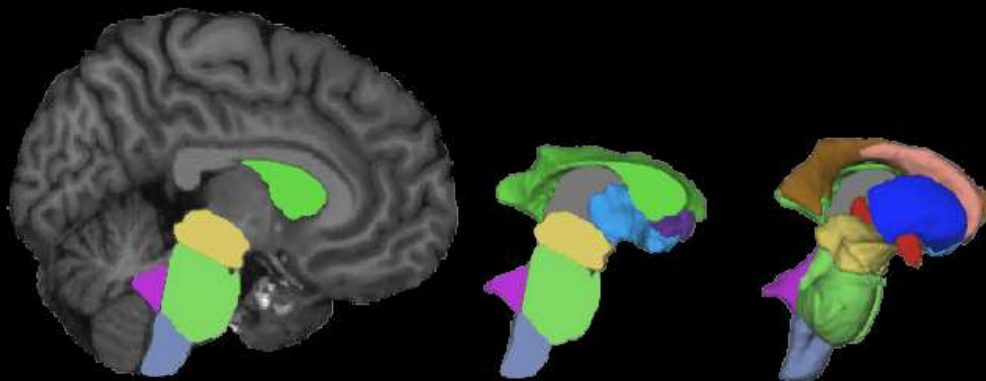
Axial view

Coronal view

Sagittal view

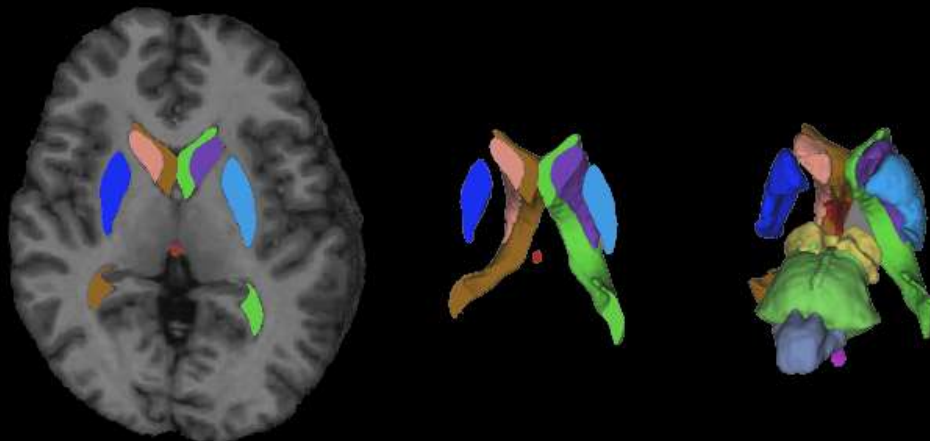

Heilasvæði og rúmmál í ml:

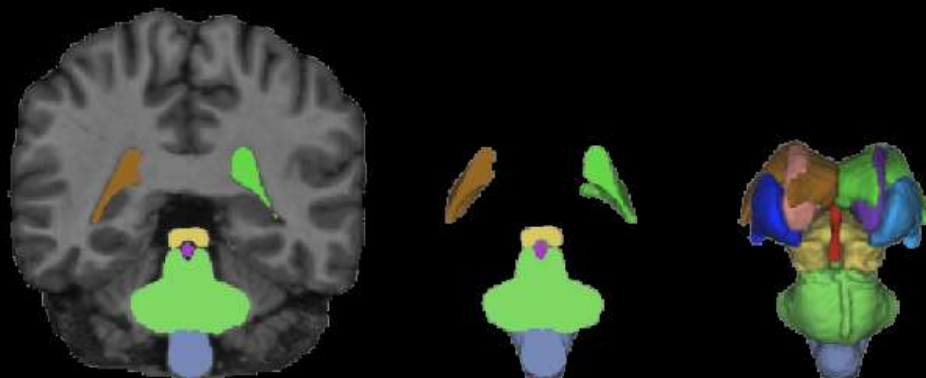
2:	Pons	(26.5892ml)
3:	Midbrain	(12.0166ml)
4:	3rd Ventricle	(1.11565ml)
11:	4th Ventricle	(2.89229ml)
12:	Medulla Oblongata	(6.02726ml)
20:	Superior Cerebellar Peduncles	(0.569344ml)
36:	Right Caudate	(5.1753ml)
37:	Left Caudate	(4.85939ml)
51:	Right Lateral Ventricle	(8.19149ml)
52:	Left Lateral Ventricle	(8.96102ml)
57:	Right Putamen	(6.55923ml)
58:	Left Putamen	(6.94118ml)

Rúmmálsmælingar

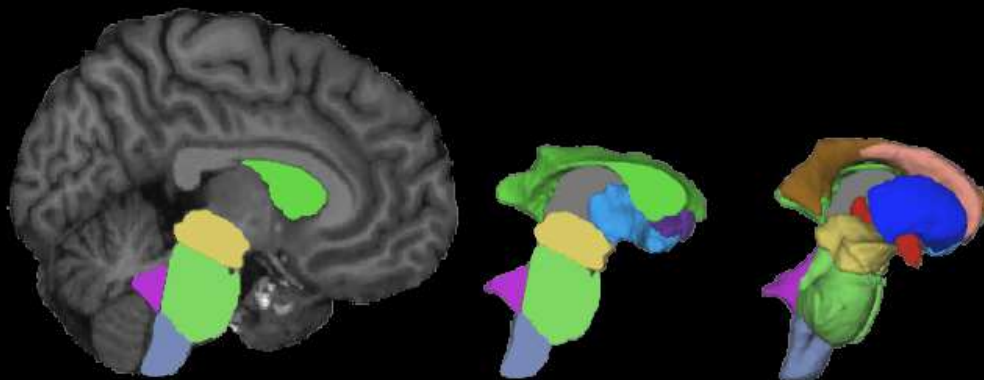
Axial view

Coronal view

Sagittal view

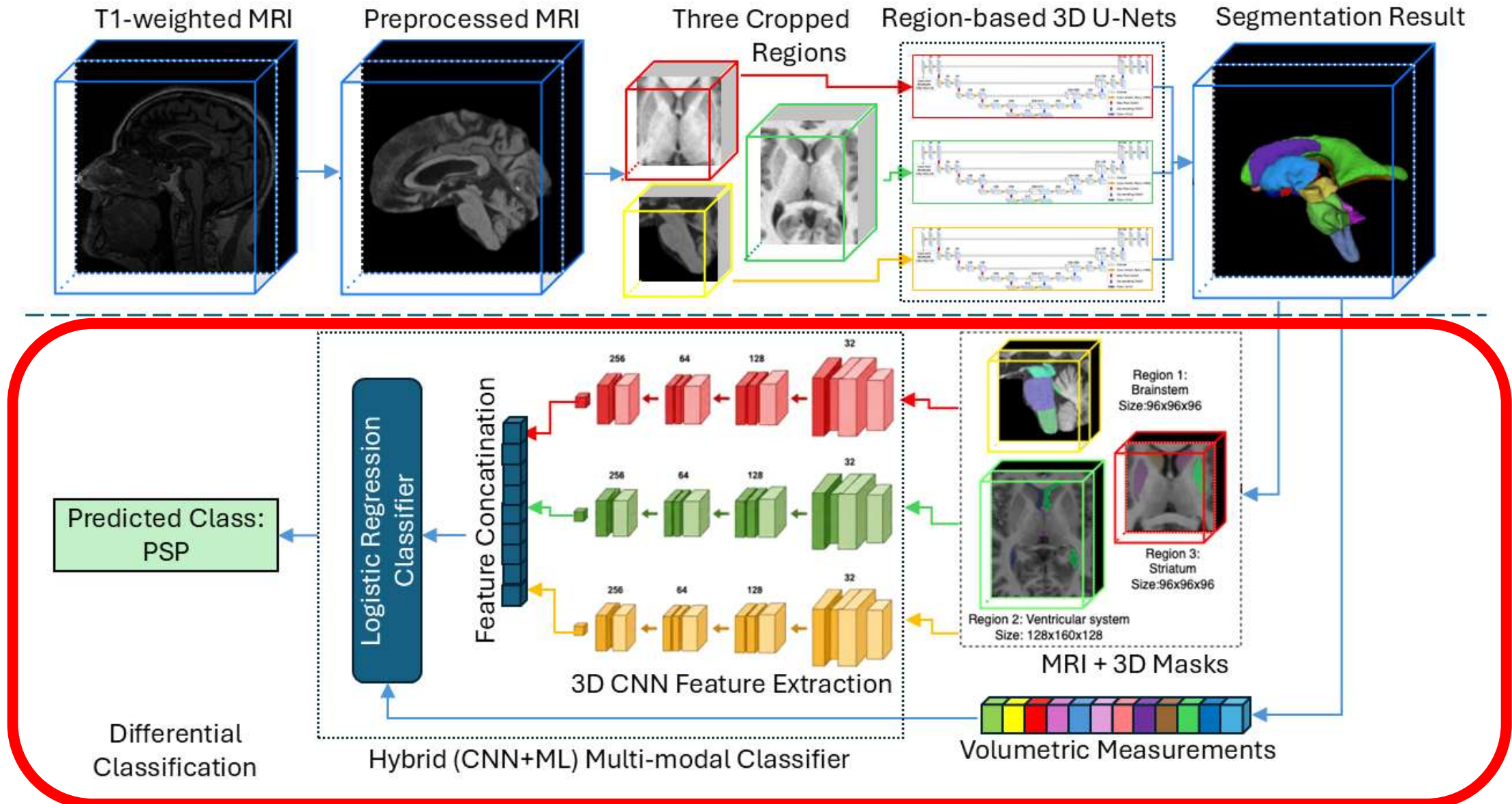
Heilasvæði og rúmmál í ml:

2: Pons	(26.5892ml)
3: Midbrain	(12.0166ml)
4: 3rd Ventricle	(1.11565ml)
11: 4th Ventricle	(2.89229ml)
12: Medulla Oblongata	(6.02726ml)
20: Sup	
36: Rig	
37: Lef	
51: Rig	
52: Lef	
57: Rig	
58: Left Putamen	(6.94118ml)

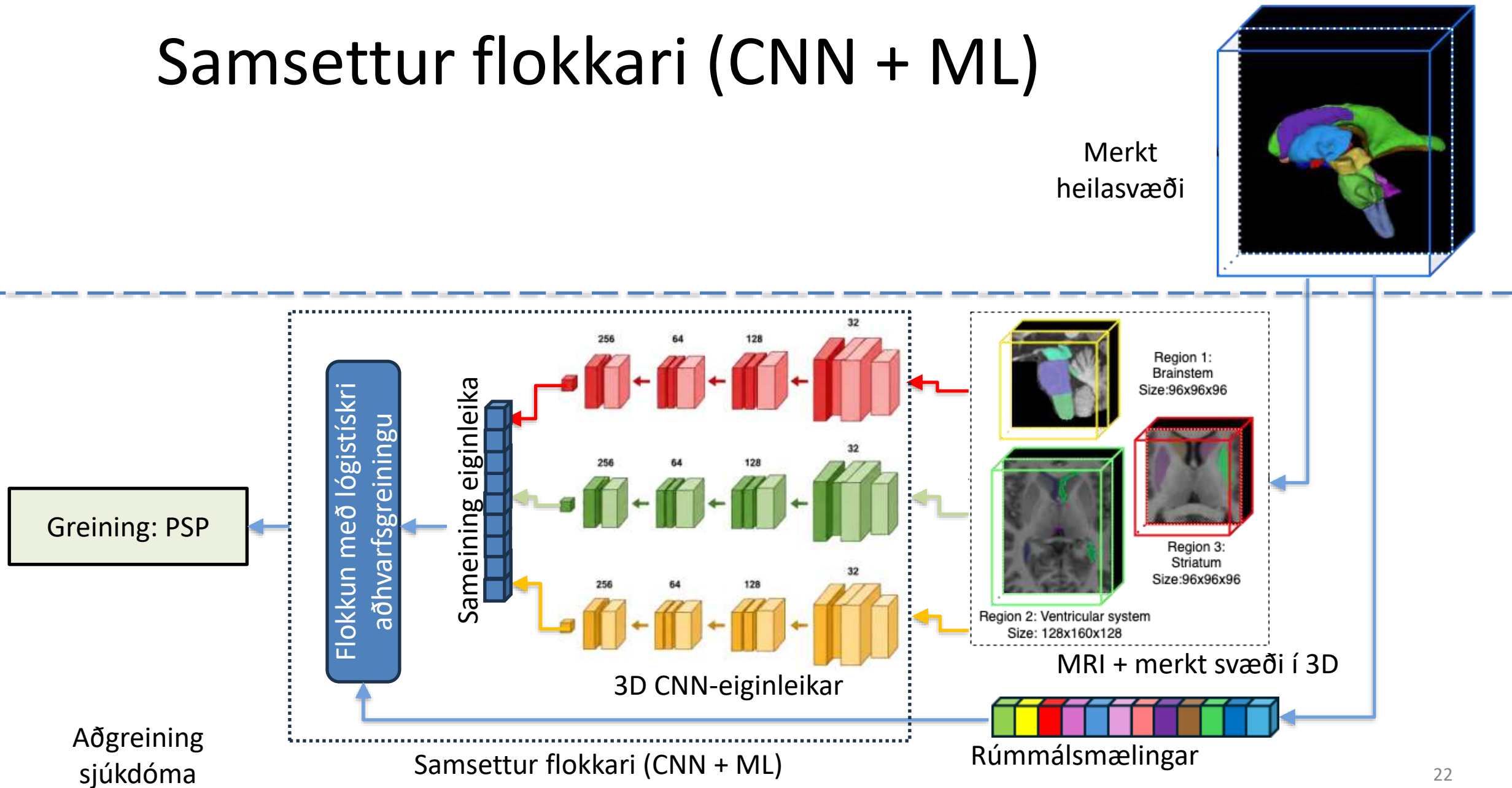
Helstu kostir:

- Nákvæm merking
- Hraðvirk (≈ 3 sek.)
- Tölulegt mat
- Þrívíðar mælingar
- 100% sjálfvirk

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

Samsettur flokkari (CNN + ML)

Sjálfvirk myndgreining með hjálp gervigreindar

MS og PhD nemar
verkefnisins

Mengyu Li

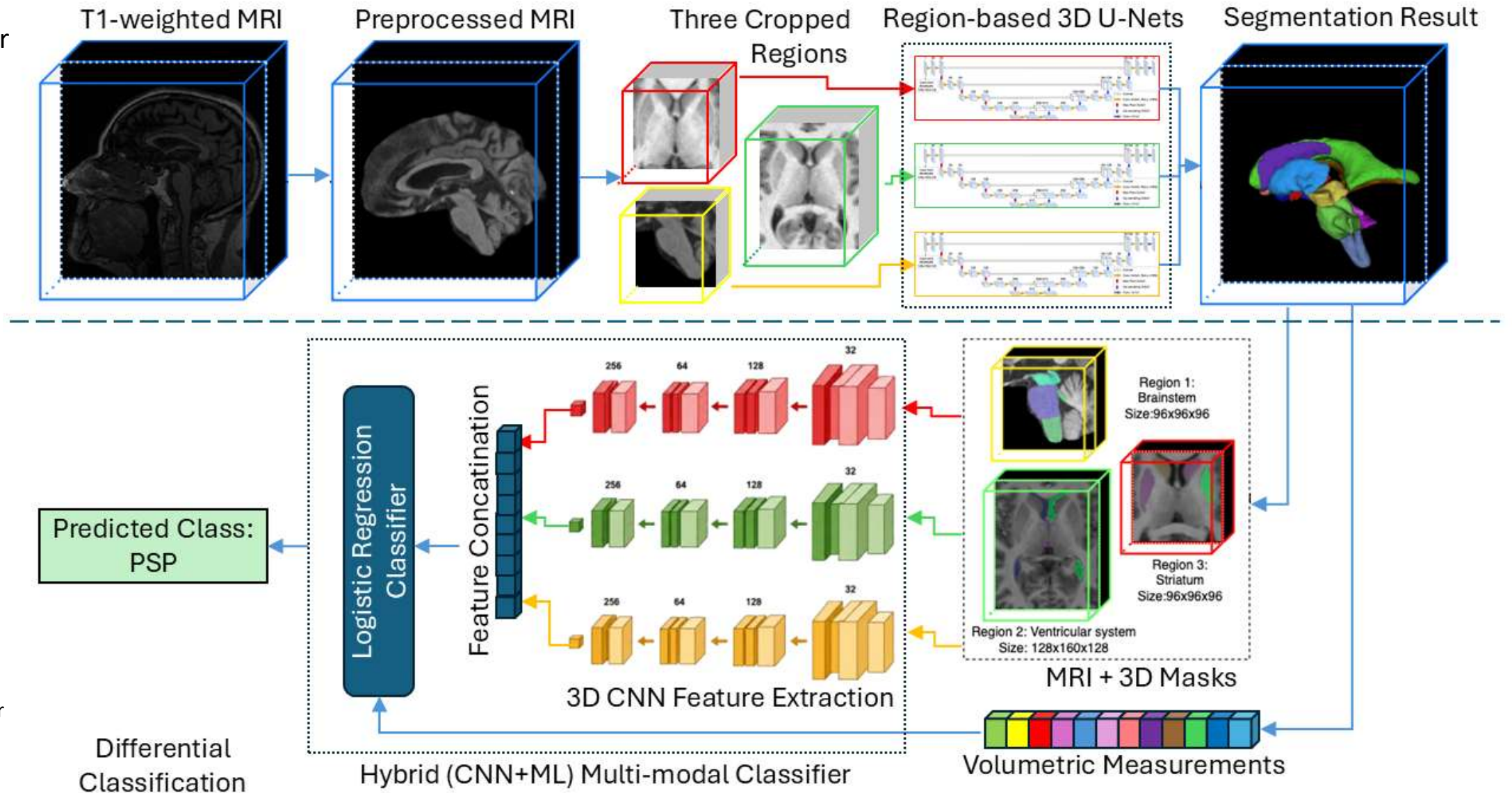
Magnús Magnússon

Hjalti Þrastarson

Ingibjörg Kristjánsdóttir

FYRSTU NIÐURSTÖÐUR

Klínísk gögn úr ASAP-CIR*

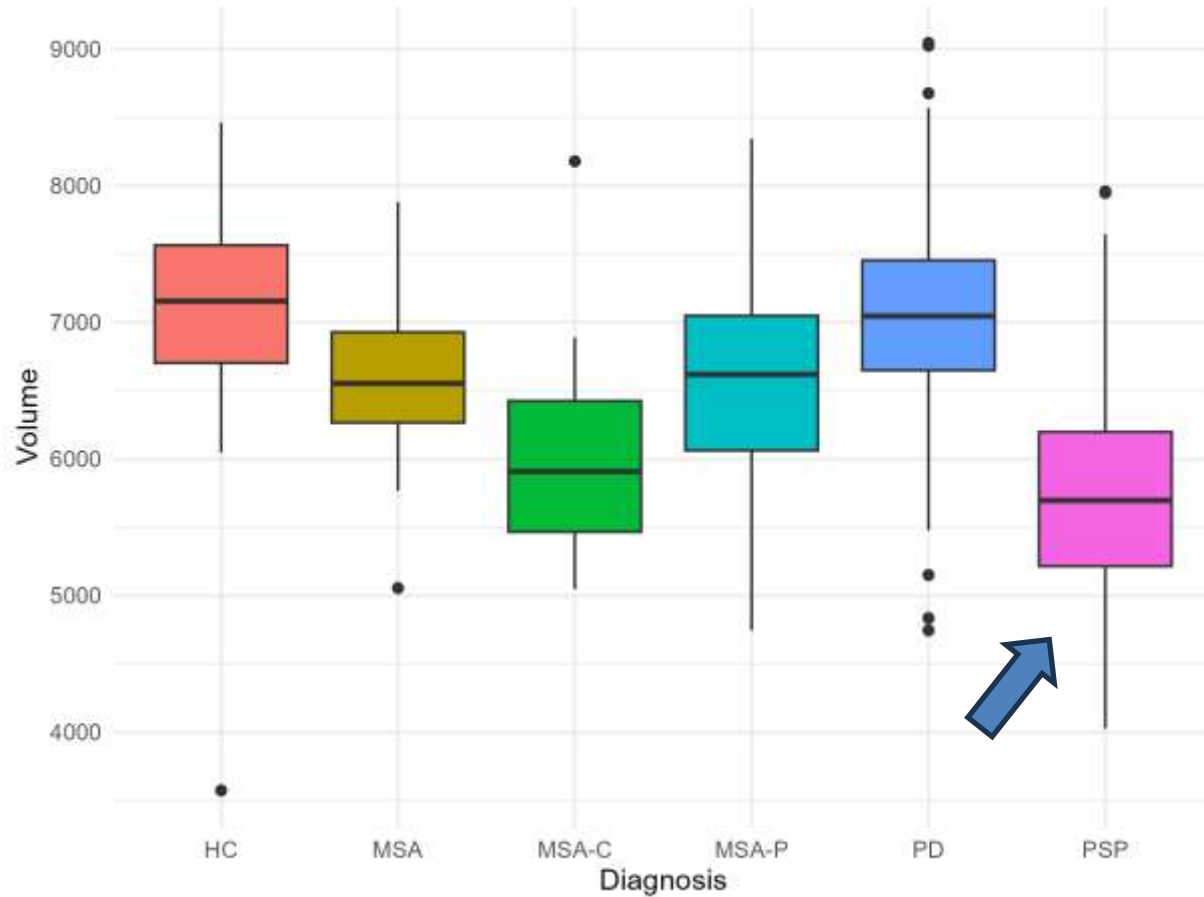
Rannsóknarhópur	Fjöldi mynda
Heilbrigðir viðmiðunarþátttakendur	105
Ágeng ofankjarnalömun (PSP)	189
Fjölkerfarýrnun (MSA)	22
MSA-C (hnykilgerð)	20
MSA-P (Parkinsonsgerð)	34
Parkinson sjúkdómur (PD)	281
Samtals	651

*Atypical Parkinsonism Central Imaging Repository (ASAP-CIR)

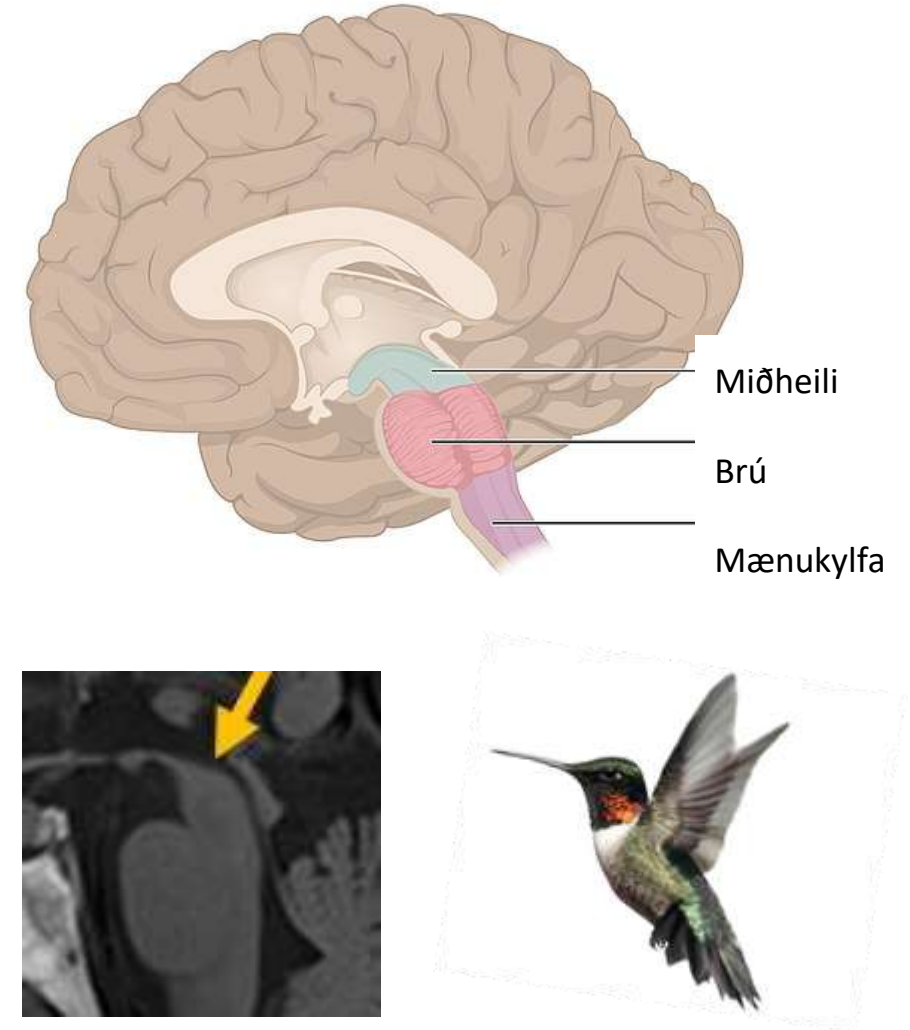
Úr gagnasafni ASAP NeuroImaging Initiative, International Parkinson and Movement Disorder Society

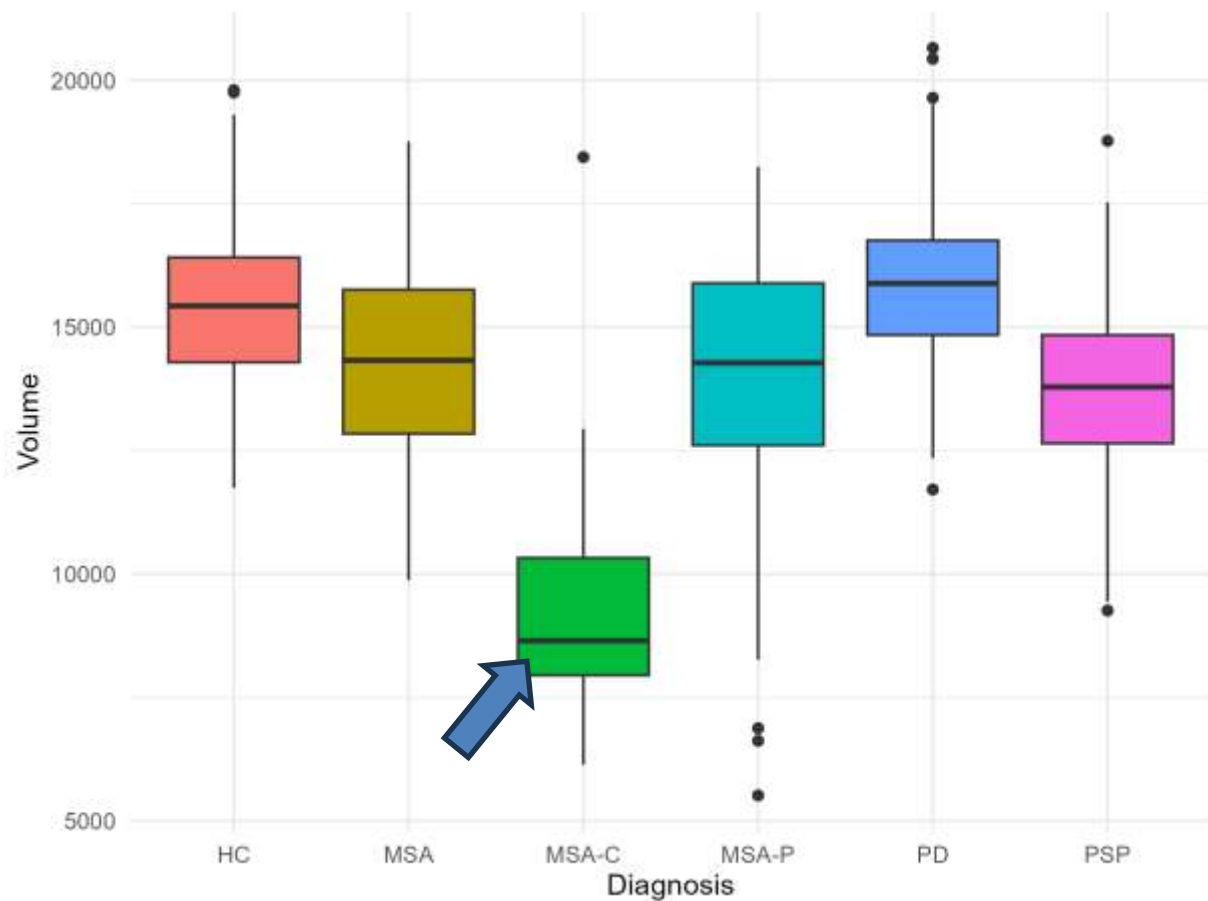
Rúmmálsmælingar úr merktum heilasvæðum

MERKINGAR GEFA TÖLULEG LÍFMERKI (RÚMMÁL)

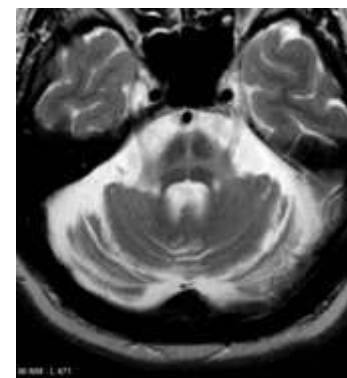
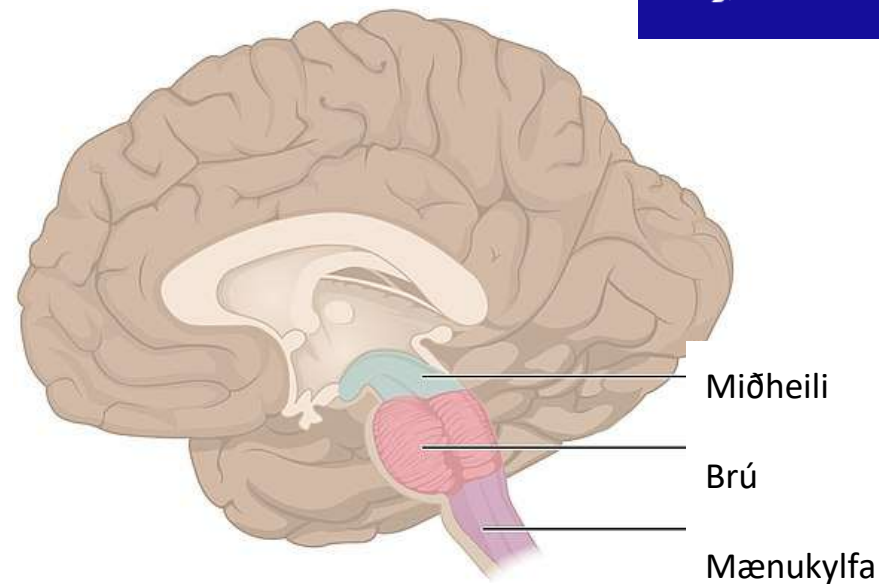

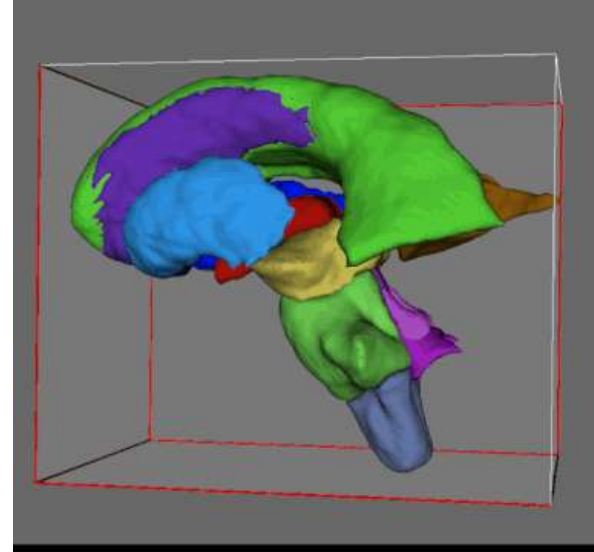
Dreifing rúmmáls miðheila eftir sjúkdómum

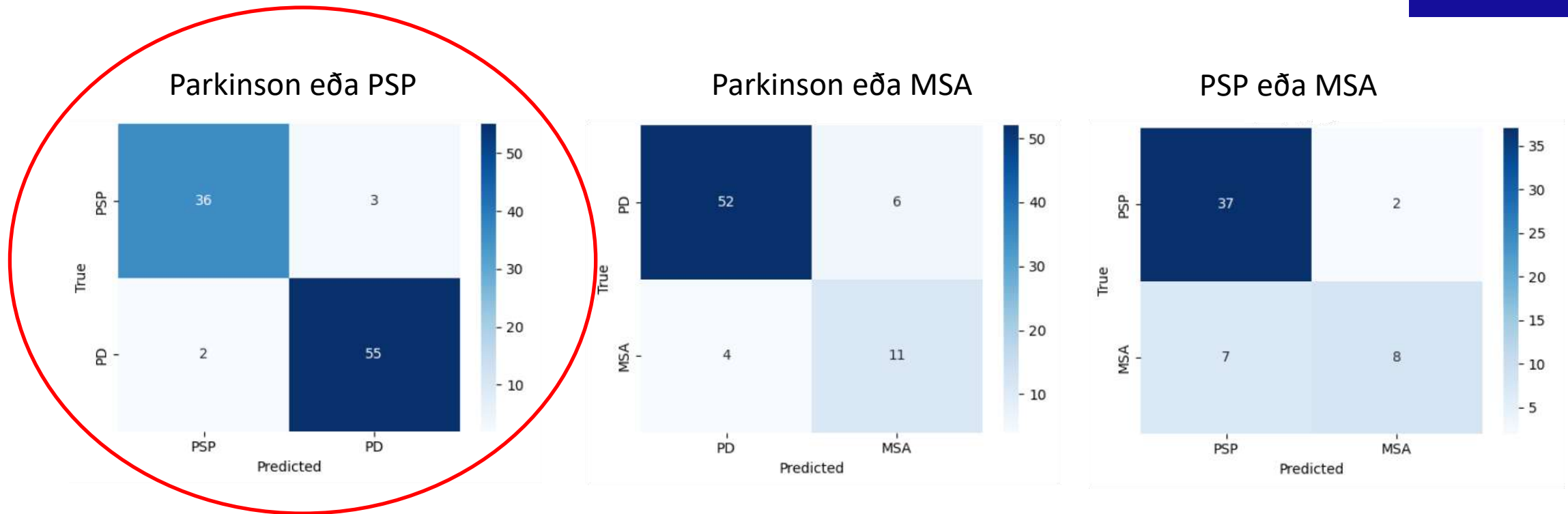
Dreifing rúmmáls brúar eftir sjúkdómum

SPÁLÍKAN TIL AÐ STYÐJA VIÐ KLÍNÍSKA SJÚKDÓMSGREININGU – FYRSTU NIÐURSTÖÐUR

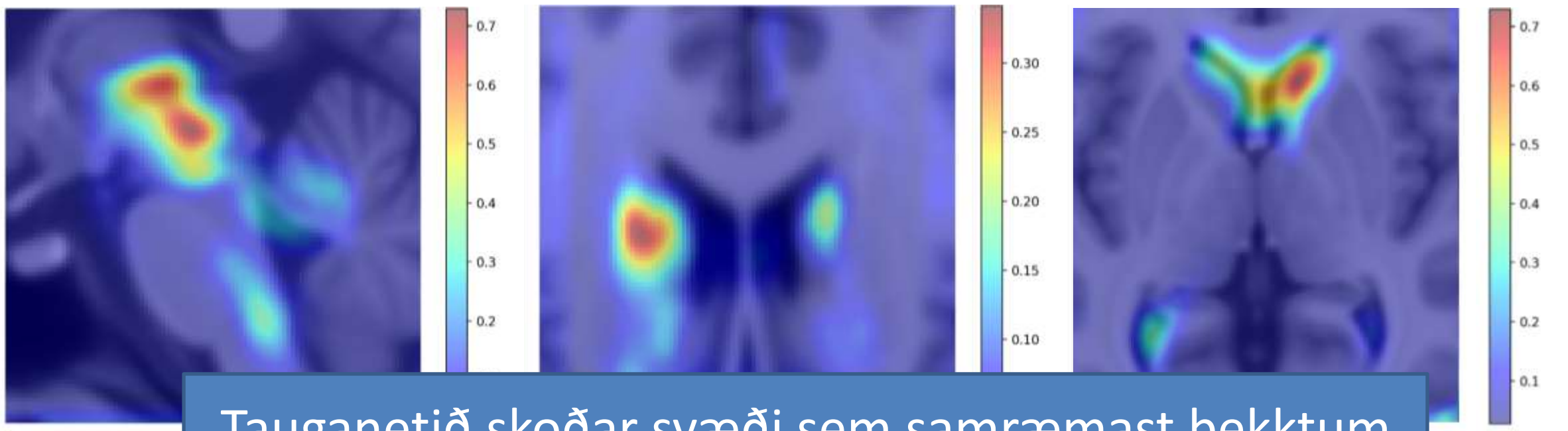
Lofandi niðurstöður

- PSP eða Parkinson:
  - Næmi: 96%, sértæki: 92%
  - AUC: 0,99, hlutfall rétt flokkaðra: 95%

Hvaða heilasvæði er tauganetið að skoða?

- Grad-CAM-hitakort sýna hvaða heilasvæði tauganetið notar til að spá fyrir um sjúkdómana

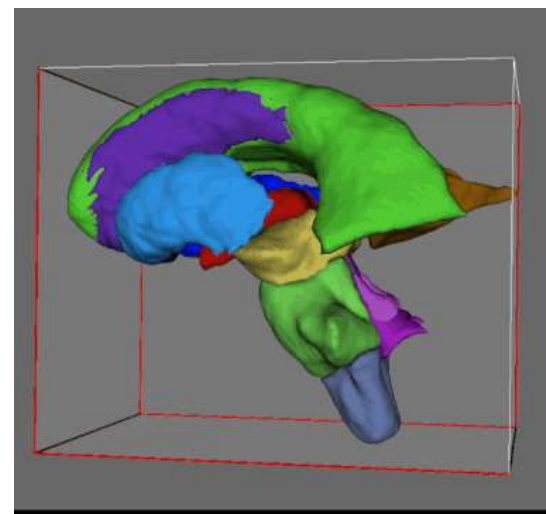

Tauganetið skoðar svæði sem samræmast þekktum sjúkdómstengdum heilasvæðum

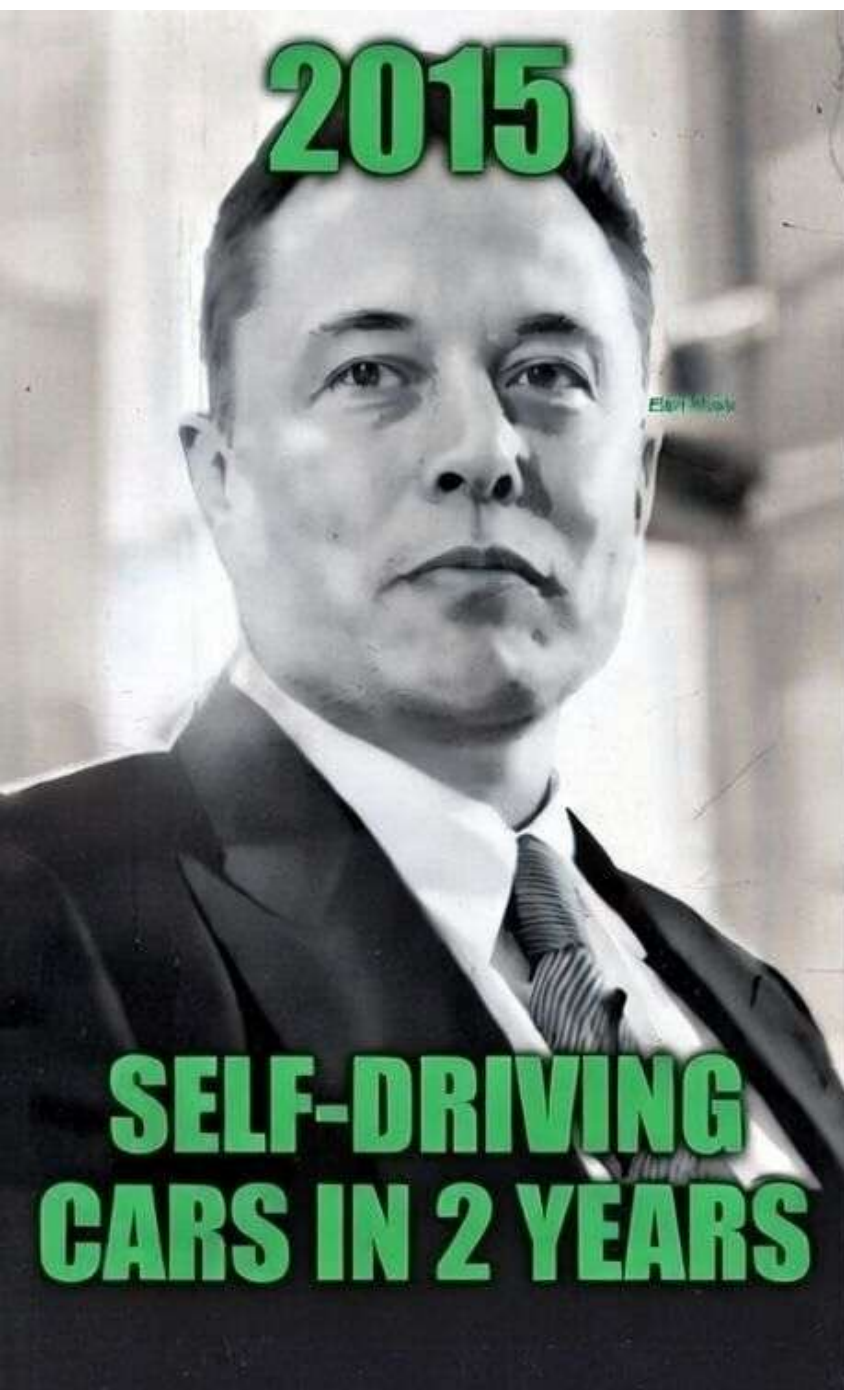
Samantekt

- Aðferð sem merkir 12 heilasvæði tengd Parkinson-líkum sjúkdómum
- Samnýtir tölulegar mælingar og segulómmyndir til að spá fyrir um líklega sjúkdómsgreiningu
- Vinnur nýjar upplýsingar upp úr myndum sem nú þegar er verið að safna á spítölum
- Getur mögulega leitt til:
  - Nákvæmari og fyrri greininga
    - > Nákvæm snemmgreining styður við lyfjapróun
  - Hraðari úrlesturs mynda hjá röntgenlæknum
    - > Læknir fær viðbótarupplýsingar í rauntíma

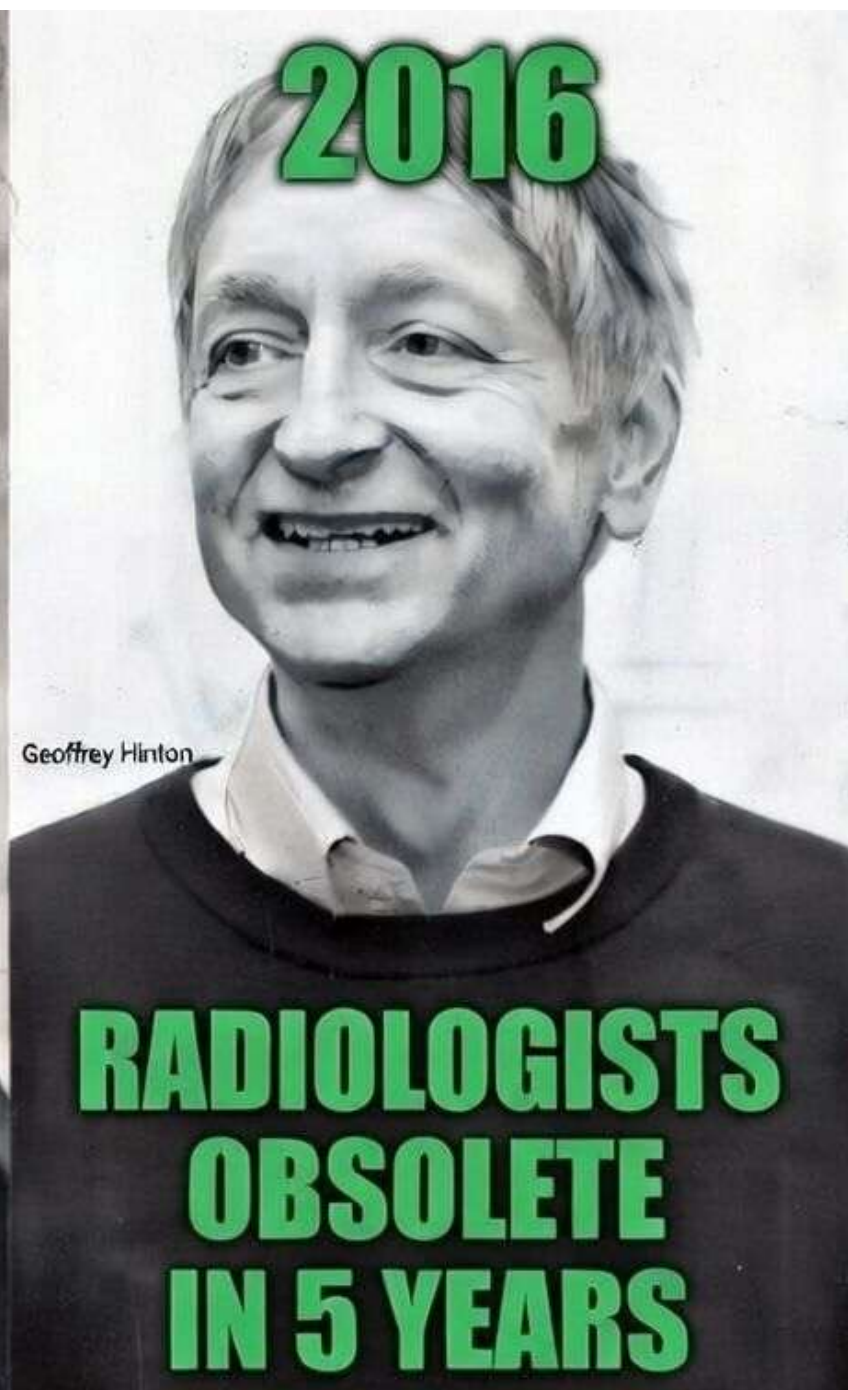

2015

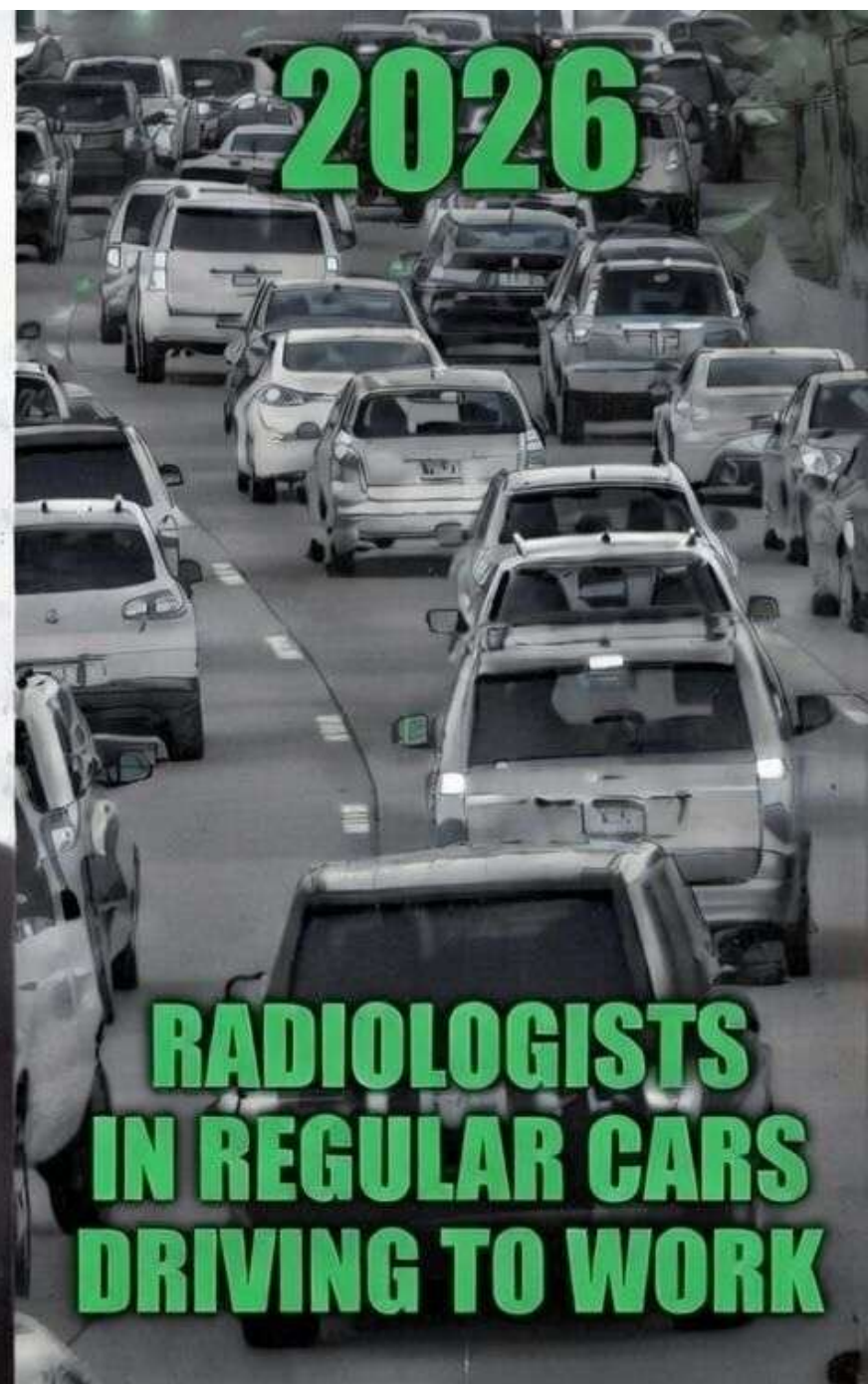
**SELF-DRIVING
CARS IN 2 YEARS**

2016

**RADIOLOGISTS
OBSOLETE
IN 5 YEARS**

2026

**RADIOLOGISTS
IN REGULAR CARS
DRIVING TO WORK**

Rannsóknarteymi og styrkir

Dr. Lotta M. Ellingsen (lotta@hi.is, lotta.hi.is)

Mengyu Li

Magnús Magnússon

Ingibjörg Kristjánsdóttir

Hjalti Þrastarson

Guðrún Hulda Ólafsdóttir

Salvar Andri Jóhannsson

Jin Lu

Ellingsen-lab (HILMIR)

Samstarfsfólk

Dr. Thilo van Eimeren, MD, Neurology, ASAP consortium, Cologne University, Germany

Dr. Sigrún Helga Lund, PhD, Statistics, University of Iceland

Dr. Steinunn Þórðardóttir, MD PhD, Hrafnista, Iceland

Dr. Helga Eyjólfsdóttir, MD PhD, Chief of cognitive medicine Landspítali Hospital

Dr. Áskell Löve, MD PhD, Neuroradiology, Orkuhúsið Medical Imaging, Iceland

Dr. Jerry Prince, PhD, Medical Imaging, Johns Hopkins University, USA

Research Funding:

National Institute of
Neurological Disorders
and Stroke

